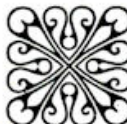

De Broedergemeente te Zeist

DOOR

A. L. GERRITSEN.

In deze aflevering van Vrij en Blij wordt iets verhaald over een eigenaardig gebruik op het Paascheest. Daarbij komt ook ter sprake de Broedergemeente te Zeist. En het is zeer de moeite waard daarvan iets naders te weten.

De geschiedenis der Broedergemeente brengt ons allereerst in aanraking met Johannes Huss, die in 1415 te Constanz op den brandstapel het leven verloor. Onder belofte van vrijgeleide ging Huss in 1414 van Praag, in Bohemen, naar Constanz om zich daar voor een groote Kerkvergadering te verantwoorden over zijn prediking. Maar toen Huss zijn geloof in het Evangelie van Jezus Christus niet weer inruilen wou voor de instellingen der Roomsche Kerk, werd hij gevangen genomen en ondanks de belofte van bescherming, hem door den Duitschen Keizer Sigismund gegeven, ter dood gebracht.

Toen men hem naar den brandstapel voerde, bad hij overluid. Met natte touwen en een halsijzer werd hij aan den paal vastgebonden en nadat de houtmijt was aangestoken zong Huss luide en met heldere stem een lied, waarvan de inhoud hierop neerkwam: Jezus Christus, gij Zoon des levenden Gods, die voor ons geleden hebt, erbarm U mijner. Toen hij voor den derden keer bad, verstikte de rook zijn stem, maar men zag nog door de vlammen, hoe zijn lippen zich biddend bewogen. Men verhaalt dat, terwijl hij aan den paal werd gebonden, een oud vrouwtje, in haar ijver om de Kerk te dienen, een bos hout aandroeg voor den brandstapel. Huss, dat ziende, glimlachte en zeide: Sancta Simplicitas d. i. Heilige eenvoud.

Het waren de volgelingen van dezen Johannes Huss, die in 1467 in Bohemen een verbond stichtten onder den naam: Vereenigde Broeders. Na een tijd van rustige vooruitgang kregen zij zware vervolgingen te verduren, en toen het hun in Moravië, d. i. het Zuidelijk deel van Boheme, onmogelijk gemaakt werd zelfs in het geheim te vergaderen, besloten de Moravische broeders hun vaderland te verlaten. In 1722 voerde de timmerman Christiaan David een gezelschap van elf ballingen over de Saksische grens naar Berthelsdorf, waar hun een schuilplaats werd aangeboden door den graaf van Zinzendorf.

Graaf Nicolaas Lodewijk van Zinzendorf was geboren in 't jaar 1700 te Dresden, de hoofdstad van Saksen. Zijn grootvader, een Oostenrijksch Edelman, had voor de zaak des Heeren bijna al zijn goederen opgeofferd, een voorbeeld dat op de geheele familie grooten invloed oefende. Toen de kleine Nicolaas, die zijn vroeg gestorven Vader nooit heeft gekend, nog heel jong was, onderwezen zijn grootmoeder en tante hem in de vreeze des Heeren. Nauwelijks vijf jaar oud beloofde hij reeds aan den Heiland: „Ik zal de uwe zijn, wees gij de mijne.” En in zijn kinderlijken eenvoud hield hij vaak gesprekken met den Heer Jezus over alles wat er in zijn kleine leventje omging, als met een vriend.

Toen hij op 10-jarigen leeftijd naar Halle ging als leerling op de school van den beroemden August Herman Francke, stichtte hij daar onder zijn medeleerlingen een vereeniging: het Mosterdzaadje, waarvan de leden zich verbonden het zaad des Evangelies uit te strooien zooveel zij maar konden. Ondanks zijn liefde tot de studie en ondanks al de verzoekingën waaraan destijds iemand van zijn stand en met zijn vermogen blootstond, verklaarde de Graaf van Zinzendorf: Ik heb maar één hartstocht en die is Christus en Hij alleen. En dat heeft hem staande gehouden zoowel te Dresden als in Wittenberg, waar hij de hoogeschool bezocht.

En nog vaster werd het besluit om zich zelf en alles wat hij had aan den dienst des Heeren te wijden, toen hij op een van zijn reizen van Nederland, te Dusseldorf, een tentoonstelling van schilderijen bezoekende, onverwachts stond voor een schilderstuk dat de Kruisiging voorstelde. Daaronder stonden de woorden: „Dit deed Ik voor U, wat doet gij voor Mij?”

Zinzendorf beschouwde die woorden als een vraag, persoonlijk tot hem gericht. En zijn verder leven was het antwoord er op.

In 1722 huwde Graaf von Zinzendorf met gravin Erdmuth von Reuss en maakte daarbij de voorwaarde, dat beiden afstand zouden doen van hun rang en heel hun leven en al hun vermogen steeds zouden wijden aan den Heer en Zijn werk.

Op hun huwelijksreis kwamen Zinzendorf en zijn jeugdige vrouw ook te Berthelsdorf, het landgoed dat hij kort te voren had gekocht en ontmoetten daar de ballingen uit Moravië. Zij vergunden hen in het woud van den Hutberg zich te vestigen, en daar velde Christiaan David op 17 Juni 1722 den eersten boom voor het te bouwen huis ten behoeve der uitgewekenen.